

Clifford D. Simak - Smetišťe

I.

Jedinou možností byl odhad - erudovaný, vědecky podložený, ale přece jen odhad. Nic, vůbec nic nevěděli jistě. Planetární výzkumný tým tak obvykle nepracoval. Obvykle se každé tajemství dalo nějak uchopit, ze všeho se dalo vyždímat tolik informací, kolik bylo třeba pro slavnostní přehlídku faktů. Ale tady konkrétní, skutečná fakta prostě chyběla - s výjimkou toho jednoho, zřejmého i dvanáctiletému dítěti.

Velitel Ira Warren začínal být bezradný. Právě mluvil s Batem Earsem Bradym, lodním kuchařem a nepřiliš výstavným kamarádem z mládí. Oba sloužili u planetárního výzkumu přes třicet let. I když stáli na opačných koncích organizačního žebříčku, pořád si dokázali říkat věci, které by nikdo z nich neřekl nikomu jinému na palubě a které by si nedal od nikoho líbit.

"Bate Earsi," řekl Warren, "nějak se mi to nezdá."

"Vždycky se ti něco nezdá," zavrčel Bat Ears. "To patří k tvojí práci."

"To smetiště..."

"Ty ses chtěl dostat nahoru," řekl Bat Ears. "A já tě varoval. Povídal jsem, že se zalkneš samou odpovědností a chytrostí a nabub- nabub-"

"Nabubřelostí?"

"Jo," řekl Bat Ears. "To je přesně to slovo."

"Já nejsem nabubřelý," ušklíbl se Warren.

"Ne, tobě se zkrátka nezdá to smetiště. Mám tady ulitou lahvinku. Co říkáš, cvakneme si?"

Warren mávl rukou. "Tomu cvakání taky udělám přítrž. Čertví, kam to schováváš, ale na každou cestu..."

"Hele, Iro - ty se starej o svou prašivou náladu."

"Na každou cestu s sebou táhneš tolik lahvinek, že jsi pak v lihu po celou dobu letu."

"Zavazadlo," utrousil Bat Ears. "Každej má právo na osobní zavazadlo. A já v něm vozím pití. Protože nic víc nepotřebuji!"

"Tebe jednou," řekl Warren vztekle, "pro ten chlast vykopnou v pytli do prostoru."

Opakováním hrozba ztrácí účinek. Zvláště v případě Bata Earse.

"Ty problémy," řekl Bat Ears, "ti nedělají dobře."

"Lidi z výzkumu to nezvládli," povzdechl si Warren. "Chápeš? Po sto letech bádání je tu věc, která vypadá jako důkaz, že i nějaká jiná rasa než my dokáže letět do vesmíru. A my nevíme co s tím. Proč? Normálně bychom o tom harampádí už měli pohromadě celou knihu."

Bat Ears pobaveně vyprskl. "Od našich vědců?"

Slovo 'vědců' řekl s absolutním opovržením.

"Dělají, co můžou," namítl Warren. "Lepší nemáme."

"Vzpomínáš na starý časy, Iro?" zeptal se Bat Ears. "Když jsi byl ještě poručíkem a vždycky sis ke mně přišel cvaknout a..."

"To sem neplet."

"Kam se hrabou ty dnešní posádky. Za našich let se zkrátka vypadlo ven a ulovilo se pár domorodců a za půl dne se z nich dostalo víc faktů, než teď spatlí ta vědecká sebranka za celou věčnost."

"Mluvíš nesmysly," řekl Warren. "Tady žádní domorodci nejsou."

Na té planetě nebylo nic. Byla to celkem druhořadá planeta a druhořadou planetou měla podle všeho zůstat ještě další miliardu let. A o planety, které budou zajímavé za miliardu let, se obvykle výzkum nezajímá.

Její povrch byl pokrytý horskými hřebeny a kamenitými poli zvětralé skalní sutí. Během posledního půlmiliónu let se tu rozmohly nějaké primitivní rostliny a zatím si vedly dobře. Vypadaly jako mechy a lišejníky a plazily se po skalních rozsedlinách. Žádná jiná forma života tu zřejmě neexistovala. Po

pravdě řečeno, taková planeta by za normálních okolností nemohla zaujmout nikoho. Nikdo ji, koneckonců, ani neprohledával, nikdo nezkoumal její život. Všichni se zabývali smetištěm.

Původně tu nechtěli vůbec přistát. Provedli jen rutinní oblet planety, aby sesbírali rutinní data pro výzkumnou zprávu.

Pak ale někdo u teleskopu zahlédl smetiště. Začali sestupovat na nižší letovou dráhu - a čím víc klesali, tím větší byl jejich úžas.

Říkali tomu smetiště a smetišti se to i podobalo. Věci, rozházené bez ladu a skladu, mohly být součástkami nějakého motoru, ale stejně tak to mohlo být něco jiného. Strojní inženýr Pollard se málem zbláznil ze zoufalých pokusů o sestavení logického celku. Tři součástky smontoval, aniž pochopil, jak a proč drží pohromadě. Zkusil je tedy znovu rozebrat - a zjistil, že rozebrat nejdou. Toho dne se nejspíš zbláznil doopravdy.

Součástky, pokud to byly součástky, ležely poházené všude kolem, jako by je někdo nebo něco vysypalo ven z lodi a nestaralo se, kam spadnou. Vedle nich stála ještě jedna, pro změnu pečlivě uspořádaná hromada neznámých materiálů, která na první pohled připomínala jakýsi sklad zásob.

Bylo v něm zřejmě jídlo, i když poněkud zvláštní (pokud to bylo jídlo). Byla tam sada lahví z plastu, vyrobená nepříliš pochopitelným způsobem a naplněná více či méně jedovatými kapalinami. Kromě toho tam byla tkanina, která snad mohla sloužit k oblékání (ale nikdo si neuměl představit bytost navlečenou v takovém oděvu). Byly tam svazky kovových tyčí, svázaných nějakou vnitřní gravitací, místo drátu, který obvykle používá člověk. A byla tam spousta dalších, lidskými slovy nepopsatelných předmětů.

"Škoda," řekl Warren. "Už se rozlouskly tvrdší ořechy, než je tohle. Za měsíc, co jsme tady, už ten motor měli mít v provozu."

"Jestli to je motor," namítl Bat Ears.

"A co by to bylo, když ne motor?"

"Koukáš na to jak oni. Co neumíte vysvětlit, to vyřídíte odhadem. Logickým. A když někdo cekne, zeptáte se, co má lepšího. Jenže to není důkaz, Iro."

"Ne, není," připustil Warren. "Není to důkaz, a to se mi právě nelíbí. Jsme si jistí, že to smetiště je motor kosmické lodi, ale nemáme pro to důkazy."

"Nikdo ti nepřistane s lodí," zamručel Bat Ears, "aby vysypal ven motor. Kdyby to udělal, tak by tam ta loď pořád byla."

"Možná," přerušil ho Warren. "Ale to není odpověď na otázku, kde se tam vzaly ty věci."

"To já nevím," řekl Bat Ears. "Na to kašlu. To není moje starost."

Vstal z křesla a došel ke dveřím.

"Co ta lahvinka, Iro?"

"Ne, díky," řekl Warren.

Seděl a poslouchal, jak se kroky Bata Earse vzdalují po schodech dolů.

II.

Kenneth Spencer, xenopsycholog, vešel do kajuty a usadil se v křesle na protější straně Warrenova stolu.

"Jsme z nejhoršího venku," řekl.

"Nejste," ucedil Warren mezi zuby. "Ještě nejste ani v nejhorším."

"Dělali jsme, co bylo v našich silách."

Warren podrážděně zavrčel.

"Máme všechny testy," pokračoval Spencer. "Kompletní analýzu. Kompletní fotografický záznam. Všechno je na papíře v diagramech a poznámkách a-"

"Tak mi řekněte: Co je to smetiště tam venku?"

"Motor kosmické lodi."

"Jestli to je motor," odsekl Warren, "tak ho dejte dohromady. Vyzkoumejte, jak funguje. Vyzkoumejte, jaký druh inteligence ho sestrojil."

"Zkoušeli jsme to," řekl Spencer. "Všichni. Bez ohledu na vědecké zaměření. Pomáhali jsme specialistům, aby-"

"Já vím, jak tvrdě jste pracovali."

Opravdu se snažili. S výjimkou několika hodin, o které je připravil spánek a rychle odbývané jídlo, pracovali takřka nepřetržitě.

"Máme co dělat s mimozemskou mechanikou," řekl Spencer.

"Už se vyřešily jiné mimozemské záležitosti," poznamenal Warren. "Mimozemská ekonomika, mimozemské náboženství, mimozemská psychologie..."

"Tohle je něco jiného."

"Ne tak úplně. Co Pollard, například? Není specialistou pro podobné situace? Nezdá se vám, že to Pollard měl rozlousknout?"

"Kdyby to šlo rozlousknout, Pollard by to dokázal. Má všechny předpoklady - kvalifikaci, zkušenosti, představitivost."

"Podle vás tedy máme odletět?" zeptal se Warren. "To jste mi přišel říct? Myslíte, že je zbytečné tady zůstat?"

"Myslím, že je," připustil Spencer.

"Dobrá," řekl mu Warren. "Když si to myslíte, nedá se nic dělat. Odpálíme se hned po večeři. Povím Batu Earsovi, ať přichystá hostinu. Něco jako banket na rozloučenou."

"Nemusíte to pořád připomínat," zaprotestoval Spencer. "Nejsme hrdí na to, co se stalo."

Warren se těžce zvedl z křesla.

"Půjdu dolů a řeknu Macovi, aby připravil motory. A cestou se stavím u Bata Earse."

"Mám strach, Warreně," řekl Spencer.

"Já taky. Z čeho máte strach vy?"

"Z nich. Z těch cizinců. Nevíme, co jsou zač. Ten motor, ty věci, to je důkaz, že nejsme sami, kdo létá do kosmu. Co se jim tady mohlo stát?"

"Vy to nevíte?"

"Ne. Vy ano?"

"Zatím ne," řekl Warren. "Možná bych na to přišel, kdybych měl dost času." Vyrázil po schodech dolů k Macovi.

III.

Mac seděl ve svém útulném doupěti, kouřil dočerna propálenou dýmku a četl si ohmatanou Biblii.

"Dobré zprávy," řekl mu Warren.

Mac odložil knihu a brýle.

"Pro mě by akorát jedna zpráva byla dobrá."

"A právě ta to je. Připrav motory. Budeme startovat."

"Kdy, pane? Tedy ne že bysme nemohli startovat hned."

"Za pár hodin," řekl Warren. "Až se najíme a usadíme. Dám ti včas vědět."

Inženýr zasunul brýle do kapsy, vzal dýmku a vyklepl z ní popel. Pak vrátil prázdnou dýmku zpátky mezi zuby.

"Tohle místo se mi ani trochu nelíbilo," řekl.

"Už se ti někde líbilo?"

"Nelíbí se mi ty věže."

"Jsi blázen, Macu. Žádné věže tu nejsou."

"Kluci a já, my jsme párkrát byli venku," řekl inženýr. "A našli jsme tam plno věží."

"Skalních útvarů, ne?"

"Věží," opakoval Mac zarputile. "Jestli jste opravdu našli věže," řekl Warren, "proč jsi nic nehlásil?"

"Aby kolem nich ta vědecká smečka čmuchala ještě další měsíc?"

"Na tom nezáleží," řekl Warren. "Beztak to žádné věže nejsou. Kdo by se v tomhle Zapadákově patlal se stavbou věží?"

"Jde z nich strach," řekl Mac. "Jsou divný. Takový temný. A páchne z nich smrt."

"A z tebe mluví Kelt, Macu. Svalnatý, pověřivý Kelt, co brázdí prostor od planety k planetě a pořád věří na duchy a víly. Středověký mozek v dobách vědy."

"Fakt nahánějí hrůzu," řekl Mac.

Stáli proti sobě a dívali se jeden druhému do očí. Warren po chvíli zvedl ruku a přátelsky poklepal Macovi na rameno.

"Nic jim neřeknu," zasmál se. "Nažhav motory."

IV.

Warren tiše seděl v čele stolu a poslouchal, jak spolu mluví ostatní.

"Byla to nějaká nouzová oprava," řekl Clyne, palubní fyzik. "Podle mě tu vysypali všechno možné a přestavěli motor - a co se jim nehodilo, to tady prostě nechali. Těžko říct, proč ten motor museli přestavět, každopádně byl pak mnohem jednodušší. Nejspíš obnovili jen základní funkce a vyloučili všechny doplňky - automatiku a tyhle hračky. Ten přestavěný motor byl asi větší a neskladnější - to vysvětluje, proč tu nechali svoje zásoby."

"Ale jak ho přestavěli?" zeptal se Dyer, palubní chemik. "Odkud by brali materiál?"

Metalurg Briggs mu odpověděl: "Je tady spousta rudy. Nebýt to tak daleko, byl by tu zlatý důl."

"Nenašly se žádné stopy těžby," namítl Dyer. "Ani těžby, ani tavby, ani obrábění, ani montáže."

"Neprohledávali jsme to tady," řekl Clyne. "Mohli těžit rudu pár mil odtud a my jsme si toho zkrátka nevšimli."

"To je právě ten problém," řekl Spencer. "My stavíme na domněnkách jako na faktech. Jestli tu něco vyráběli, je nutné o tom vědět víc."

"A k čemu by to byla?" zeptal se Clyne. "Základní fakta známe: posádka té cizí kosmické lodi tu nouzově přistála, opravila motory a zase odletěla."

Doktor Spears na opačném konci jídelního stolu praštil vidličkou o talíř.

"Vždyť vy ani nevíte," řekl, "že to byla kosmická loď. Poslouchám vaše kdákání už celé týdny. Jakživ jsem neslyšel tolik žvástů bez jediného rozumného závěru."

Všichni se zatvářili překvapeně. Doktor byl starší, velice mírný, až flegmatický muž, který se obvykle nestaral o věci kolem sebe. Potloukal se po lodi na svých pravidelných obchůzkách a ošetřoval zraněné prsty a zduřené mandle a jiné drobnosti. Celá posádka se tak trochu bála okamžiku, kdy doktor stane před skutečným problémem, jakým je například chirurgický zákrok. I když mu nikdo příliš nevěřil, všichni ho měli rádi. Snad i proto, že se nemíchal do jejich práce.

Ale teď se míchal - a s nebývalou jedovatostí.

Lang, spojový technik, chtěl trapnou situaci urovnat: "Našli jsme rýhy, doktore. To přece víte. Rýhy ve skále. Jejich tvar by mohl odpovídat rýhám, které udělá kosmická loď, když přistává."

"By mohl odpovídat," řekl doktor posměšně.

"Zkrátka odpovídá!"

Doktor se s mručením vrátil ke svému jídlu. Hlavu měl skloněnou těsně nad talířem a ubrousek zasunutý až pod bradu. Nožem a vidličkou apaticky nabíral jednotlivá sousta. Jeho způsob stolování se během výpravy stal proslulým.

"Mám pocit," řekl Spencer, "že tak trochu scházíme z cesty, když to celé pokládáme za prostou opravu. Podle množství součástek na smetišti bych řekl, že museli stavět nový motor - a že ten starý, logicky vzato, musí být tam venku - a dal by se z těch rozebraných dílů rekonstruovat. Myslím kompletně rekonstruovat."

"Já to zkoušel," odsekl Pollard.

"S tou myšlenkou totální rekonstrukce nemůžu souhlasit," prohlásil rezolutně Clyne. "To by znamenalo, že se tu najednou rozhodli pro novou koncepci a funkci motoru. A to je absurdní. Taková hypotéza vám teoreticky objasní, proč je na smetišti tolik součástek, ale prakticky nedává smysl. Kdo by stavěl na pusté planetě nový motor?"

"Myšlenka totální rekonstrukce," dodal Dyer, "vás kromě toho vrací k problému materiálů."

"A nástrojů," doplnil ho Lang. "Odkud by brali nástroje?"

"Asi měli na palubě dílnu," řekl Spencer.

"K drobným opravám," poznamenal Lang. "Ale rozhodně ne k výrobě nových motorů."

"Co mi dělá starosti," řekl Pollard, "to je naše absolutní neschopnost cokoli pochopit. Zkoušel jsem ty součástky spojovat, zkoušel jsem hledat mezi nimi souvislost, protože tady nějaká souvislost existovat musí, protože součástky, co spolu nesouvisí, to nemůžou být součástky, ne? Já jsem nakonec tři dal dohromady - a to bylo všechno. I když jsem je dal dohromady, nic mi neříkaly. Nebylo to k ničemu. I když jsem je dal dohromady, nebyl jsem o nic moudřejší než předtím, co jsem je dal dohromady. A když jsem je zkusil rozebrat, nešlo to. Člověk by myslel, že věc, kterou dá dohromady, zas bude umět rozebrat, ne?"

"Byla to cizí loď," namítl Spencer, "postavená cizí rasou a poháněná cizími motory."

"A přesto," řekl Pollard, "by tu měla být nějaká základní myšlenka, kterou bychom měli rozpoznat. Ať tak či tak, jejich motor by měl mít aspoň jeden princip společný s humánní mechanikou. Motor je mechanismus pro cílenou přeměnu surové, uvolněné energie v užitečnou sílu. To je účel motoru. Bez ohledu na to, jaká rasa ho stavěla."

"Ten kov," řekl Briggs, "to je úplně neznámá slitina. S něčím takovým jsem se ještě nesetkal. Člověk může určit prvky, samozřejmě, ale vzorec, když ho napíšete, vypadá jako metalurgická noční můra. Je nemyslitelný. Podle pozemských norem je nemyslitelný. V té kombinaci bude háček, ale já nemám představu, co by to mohlo být."

"To se vám povedlo, pane Briggsi," ozval se na protější straně stolu doktor Spears. "Váš smysl pro nemyslitelnost-"

"Zavřete klapačku, doktore!" vybuchl Warren. To bylo poprvé za celý večer, co velitel promluvil.

"Dobrá," řekl Spears. "Když si to přeješ, Iro, tak zavřu klapačku."

V.

Warren stál venku před lodí a rozhlížel se po povrchu planety. Večer zvolna přecházel do noci, ve které smetiště nebylo ničím jiným než skvrnou na úbočí pahorku.

Nedávno tu takhle stála jiná loď, jen kousek odtud. Jiná loď jiných lidí.

Něco se jim tu stalo, něco, po čem Warrenův tým bezvysledně pátral.

Žádná oprava motoru to nebyla. Rozhodně ne. Ať si říká, kdo chce, co chce, nemohla to být běžná oprava.

Součástky, rozházené po smetišti, působily zmateným, překvapeným dojmem. Vyzařovala z nich naléhavost a spěch. Posádka odtud prchala tak překotně, že se nechtěla zdržovat ani nakládáním zásob. A který velitel - pozemský nebo mimozemský - by nařídil start bez zásob, kdyby posádce nehrozilo nebezpečí? Smrtelné nebezpečí.

Ve skladu zřejmě byly potraviny. Dyer alespoň tvrdil, že to jsou potraviny, i když se nezdály být jedlé. A v těch lahvích z té zvláštní odrůdy plastu byla nějaká jedovatá kapalina. Ta mohla - snad - být obdobou pozemské whisky. A člověk, říkal si v duchu Warren, přece odhazuje whisky a jídlo jen ve chvílích největšího ohrožení.

Pomalů kráčet po cestě vyšlapané mezi lodí a smetištěm. Náhle si uvědomil, jaké tu vládne ticho. Stejně hluboké a tísnivé jako v prostoru. Nebylo tu nic, co by nějaký zvuk vydávalo. Kromě primitivních rostlin, snad mechů a lišejníků, na té planetě nebyl žádný život. Zatím. Planeta měla dost vody a vzduchu i základních komponentů pro vznik půdy, aby tu za miliardu let mohla existovat stejně vyspělá civilizace jako na Zemi.

Jenže miliarda let, pomyslel si Warren, to je dlouhá, dlouhá doba.

Dorazil ke smetišti a pokračoval dál po důvěrně známém svahu, mezi díly tajemného stroje. Obcházel větší součástky, o ty menší, ukryté v přití, tu a tam zakopával.

Když klopýtl podruhé, zůstal na chvíli stát a zdvihl věc, o kterou zakopl. Nástroj odhozený ve spěchu tou cizí posádkou. Warren si zkoušel představit průběh útěku, ale jeho představy nebyly příliš jasné. Neměl nejmenší tušení, jak ti tvorové mohli vypadat a před čím utíkali.

Potěžkal předmět na dlani. Lehký, skladný, vhodný do ruky. Jistě to byla užitečná věc, i když nikdo z týmu nevěděl, k čemu sloužila. Prsty nebo chapadla, drápy nebo klepeta - jaké končetiny ji vlastně svíraly? Jaký mozek ovládal ty prsty, drápy, klepeta nebo chapadla?

Obrátil oči vzhůru ke hvězdám. Nebyly to hvězdy, jaké znal z dětství.

Ty jsou daleko, pomyslel si, moc daleko. Tak daleko, jak ještě nikdy od žádného člověka nebyly.

Vtom se na cestě ozval dupot. A křik.

"Warrene! Warrene! Kde jste?"

Z hlasu byl cítit strach, panický strach vyděšeného dítěte.

"Warrene!"

"Tady!" zařval Warren roztrpčeně. "Tady jsem. Už jdu."

Otočil se a rychlým krokem vyrazil vstříc ustrašenému hlasu.

Běžící muž by Warrena ve tmě minul, kdyby ho velitel nezachytil rukou za rameno a nepřitáhl k sobě.

"Warrene! Jste to vy?"

"Co se děje, Macu?" zeptal se Warren.

"Já nemůžu... nemůžu... já..."

"Co je? Mluv! Co nemůžeš, Macu?"

Inženýr zoufale šmátral rukama kolem sebe, dokud nesevřel v prstech klopý Warrenova kabátu. Držel se jich s křečovitostí tonoucího.

"Ale no tak, no tak," uklidňoval ho netrpělivě Warren.

"Nemůžu nastartovat motory, pane," řekl Mac.

"Nemůžeš nastartovat..."

"Nemůžu, pane. Nikdo z nás. Nikdo je neumí nastartovat, pane."

"Motory!" vydechl Warren. Zmocňovala se ho čím dál větší úzkost. "Co je s motory?"

"Nic, pane. Motorům nic není. To my. My je neumíme nastartovat."

"Co žvaníš? Co neumíte?"

"Nevzpomínáme si. My to zapomněli. Neumíme je nastartovat!"

VI.

Warren rozsvítil lampu nad stolem a začal prohledávat regál s knihami.

"Tady to je, Macu," řekl vzápětí. "Já věděl, že to najdu."

Přinesl si knihu blíž ke světlu. Zběžně ji prolistoval. Za sebou slyšel napjatý, strachem přerývaný Macův dech.

"Jenom klid," řekl. "Tady v té knize, Macu, tady to všechno bude."

Listoval příliš rychle. Musel se vrátit o několik stran dozadu. Pak položil otevřenou knihu na stůl pod lampu.

"Zkrátka si to přečteme. Přečteme si..."

Chtěl začít číst - a nemohl.

Vnímal písmena, slova, symboly - a nechápal jejich souvislost, jejich smysl.

Čelo se mu orosilo potem. Jedna krůpěj po druhé odkapávala směrem k obočí. Pot se řinul z podpaží a stékal po žebrech dolů.

"Děje se něco, šéfe?" zeptal se inženýr. "V čem je problém?"

Warren měl pocit, že se mu celé tělo musí každým okamžikem roztrást, ale jeho svaly a nervy zůstávaly pořád stejně napjaté. Seděl na židli jako přimrazený.

"Tohle je příručka," řekl matným, studeným hlasem. "Pojednává o motorech - o tom, jak s nimi zacházet, jak hledat závady, jak je opravit."

"Takže jsme v pohodě," oddechl si Mac.

Warren zatřel knihu.

"Ne, nejsme. Já si nevzpomínám, co ty termíny a symboly znamenají."

"Co?!"

"Nedokážu tu knihu přečíst," řekl Warren.

VII.

"To není možné," trval na svém Spencer.

"Ale je to možné," zavrčel Warren. "Je to prostě fakt. Nebo se někdo z vás v té knížce vyzná?"

Mlčeli.

"Jestli ano," pokračoval Warren, "tak by nás to měl naučit."

"Nikdo..." řekl Clyne tiše. "Nikdo tomu nerozumí."

"Právě." Warren se nadechl. "A před hodinou by každý z vás - každý z vás - klidně vsadil krk na to, že nastartuje motory buď rovnou, anebo s manuálem."

"To je pravda," přikývl Clyne. "Na to bych vážně vsadil krk. Ještě před hodinou by to byla hračka. Před hodinou bych..."

"To si jen myslíte," řekl Warren. "Jak víte, že byste se před hodinou vyznal v manuálu?"

"No... to nevím," připustil neochotně Clyne.

"A ještě něco - to vaše pátrání kolem smetiště. Vy jste tam všechno řešili odhadem, nic jste nevěděli jistě. Proč? Měli jste toho vědět zatraceně dost."

Clyne uraženě vstal. "Podívejte, Warreně..."

"Sedni si, Johně," řekl Spencer. "Copak to nechápeš, sakra? Je to, jak říká. Proč si pořád něco nalhávat? Pomáhali jsme si odhadem a domněnky jsme brali jako fakta. A proč? Protože jsme si nevěděli rady. A ještě v jednom má Warren pravdu - my jsme si měli umět poradit."

Jindy, napadlo Warrena, by je tahle pravda dohnala k nepřičetnosti. Ale teď...
Teď všichni začínali až příliš dobře chápat skutečnou situaci.

První promluvil Dyer. "Myslíte, že jsme to nezvládli, protože jsme zapomněli - tak jako zapomněl Mac?"

"Ztratili jste část svých schopností," odpověděl Warren. "Část schopností a znalostí. Pracovali jste normálně. Snažili jste se - ale zkrátka vám chyběly vaše znalosti, to je všechno."

"Co teď?" zeptal se Lang.

"Nevím."

"Určitě se to stalo i těm z té druhé lodě," řekl Briggs.

"Možná," přikývl nejistě Warren.

"Ale oni se dostali pryč," namítl Dyer.

"My to dokážeme taky," řekl Warren. "Snad."

VIII.

Ano, i posádka té cizí lodě musela ztrácet paměť. Ale oni se nějak odpálili, nějak si vzpomněli - nebo se přinutili vzpomenout. Ale kdyby to byla jen otázka paměti, proč by stavěli nový motor? Co jim bránilo, aby použili ten starý?

Warren ležel na kavalci a díval se do tmy. Věděl, že má dvě stopy nad hlavou desku ocelového krytu - a kov teď nechtěl ani vidět. Věděl, že by se motory daly okamžitě nastartovat. Kdyby zjistil jak. Nebo si vzpomněl. Jenže to byl právě ten problém.

Člověk získává zkušenosti, shromažďuje poznatky, prožívá emoce - a pak tytéž emoce, poznatky a zkušenosti během let zapomíná. Život je vlastně dlouhá série postupného zapomínání. Vzpomínky se smazávají, poznatky stárnou, schopnosti uvadají. Ale to uvadání, stárnutí a smazávání trvá léta. Copak je možné něco zapomenout ze dne na den?

Tahle opuštěná planeta nějakým absurdním způsobem urychluje zapomínání. Vzpomínka nebo schopnost, která se na Zemi udrží v paměti spoustu roků, se tady rozplývá přes noc.

Warren zkoušel usnout. Marně. Nakonec vstal, oblékl se a vyrazil po schodech dolů k výstupnímu uzávěru a pak dál do nevlídné noci.

"To jseš ty, Iro?" oslovil ho přidušený hlas.

"Jo, jsem to já, Bate Earsi. Nemůžu spát. Vůbec se mi to nelíbí,"

"Tobě se pořád něco nelíbí," řekl Bat Ears. "To už je má- má-"

"Mánie?"

"Jo, přesně to," škytl Bat Ears. "Přesně to slovo jsem chtěl říct. Budeš si tak dlouho se vším lámat hlavu, až ti v ní přeskočí. Jo. Nemoc z povolání."

"Nevypadá to s námi dobře."

"Znám planety," řekl Bat Ears, "kde bych docela rád ztroskotal. Jenže tahle k nim nepatří. To je namouduši prdel světa."

Stáli vedle sebe ve tmě prozářené od obzoru k obzoru svitem cizích hvězd.

"Něco tu je," pokračoval Bat Ears. "Cítím to ve vzduchu. Ale bav se o tom s bandou chytráků. Podle nich tu nic není - protože nic neviděli a z knížek vyčetli, že na planetě, kde jsou jen skály a mech, nemůže být nic dalšího. Ale já nejsem žádnéj zelenáč. Já už lítal po planetách, když je balili do plenek, a můj nos mi o každý planetě řekne víc než jim jejich studovaný mozky - i kdyby si je splácali dohromady, což není tak zlej nápad."

"Asi máš pravdu," potřásl Warren hlavou. "Já to cítím taky. Ale až teď. Možná jsme dostali strach. Nic víc-"

"Já to cítil ještě dřív, než jsem dostal strach."

"Měli jsme to tu prohledat. To byla chyba. Jenže ta práce na smetišti, ta se nám zdála tak důležitá, že..."

"Mac si párkrát vyrazil ven," řekl Bat Ears. "A prej tam viděl nějaký věže."

"Já vím."

"Byl strachy zelenej, když o nich mluvil."

"Jo, říkal, že nahánějí hrůzu."

"Kdyby se odtud dalo vypadnout do horoucích pekel, Mac by tedy moc neváhal."

"Ráno," řekl Warren, "se na ty věže podíváme."

IX.

Opravdu to byly věže, bylo jich osm a stály v jedné řadě jako poslední zbytek hraničního opevnění, které se snad kdysi dávno táhlo napříč planetou, dokud ho někdo z neznámých důvodů nesrovnal se zemí.

Byly postavené z hrubých, neopracovaných kamenů, primitivně naskládaných na sebe, vrstvených bez malty a s minimem klínů nebo destiček, které by kamennou stavbu zpevňovaly. Všechno to působilo syrovým, starodávným dojmem, jaký obvykle vzniká při pohledu na výtvar divochů. Věže byly u základny široké zhruba šest stop a směrem k vrcholku se nepatrně zužovaly. Nahoře je překrývala vždy jedna robustní kamenná deska, zatížená obrovským balvanem.

Warren se obrátil na Ellise: "To je váš obor. Tak prosím."

Drobný, hubený archeolog beze slova přistoupil k nejbližší věži. Obhlédl zblízka její povrch. Pak se o věž opřel rukama, jako by s ní chtěl zatřást, ale žádný z kamenů se ani nepohnul.

"Pevná," řekl Ellis uznale. "Dobře stavěná a stará."

"Kultura typu F, myslím," dodal váhavě Spencer.

"Možná i nižší. Nesleduje žádné estetické cíle - jen prostý užitek. Ale z řemeslného hlediska to je prvotřídní práce."

"K něčemu sloužily. K nějakému praktickému účelu," řekl Clyne. "Ale k jakému?"

"Skladovací prostory," usoudil Spencer.

"Nebo značení," odporoval mu Lang. "Úkrytu, svrchovaného území..."

"To zjistíme," řekl Warren. "Teď se můžete obejít bez dohadů a spekulací. Stačí, když odvalíme ten balvan a zvedneme tu desku. Pak uvidíme, co je uvnitř."

Došel k věži a začal po ní šplhat.

Bylo to celkem snadné. Hrubá, členitá stěna věže poskytovala bezpočet opěrných bodů pro nohy a ruce.

Brzy se dostal nahoru.

"Pozor, tam dole!" vykřikl a opřel se o balvan.

Ten se naklonil a znovu klesl zpátky. Warren ještě jednou napjal síly.

Tentokrát balvan přepadl. Zřítíl se

dolů z věže a roztříštil se na jejím úpatí. Odštěpené úlomky se s rachotem hrnuly po svahu, narážely na další kameny, tříštily se o ně, odletovaly do výšky a do stran.

"Hodte mi sem lano," řekl Warren. "Uvážu ho k té desce a pak ji stáhneme dolů."

"Nemáme lano," řekl Clyne.

"Tak se někdo vrátí na loď a přinese ho. Já tady zatím počkám."

Briggs odběhl směrem k lodi.

Warren si protáhl záda. Z vrcholku věže měl nádherný výhled na zdejší krajinu. Tady někde, pomyslel si, určitě měli ti lidé - vlastně ne lidé, ale bytosti, co stavěly ty věže - měly tu někde svoje obydlí. Nanejvýš tak míli odtud muselo být nějaké sídliště. Stavba těch věží zabrala dost času a ten, kdo je stavěl, tady musel aspoň přechodně bydlet.

Široko daleko však nebyla sebemenší stopa nebo náznak osídlení. Jen samé balvany a skalní výstupky a suť a primitivní rostliny, které se mezi tím vším proplétaly.

Kdo tady žil? A z čeho? A proč? Co ho sem přivedlo? A co ho tu drželo?

V tom okamžiku se Warren přestal rozhlížet. Strnul. Nemohl uvěřit vlastním očím. Vpíjel se do té věci upřeným pohledem. Chtěl se ujistit, že ten záblesk světla mezi skalami není jen zrakový přelud.

Hloupost, říkal si v duchu, třikrát by se to nestalo. To přece není možné.

Zadržel dech. Snažil se uklidnit. Doufal, že přelud zmizí.

Nezmizel. Ta věc tam byla pořád.

"Spencere!" zavolal Warren. "Spencere, prosím vás, pojďte sem nahoru."

Nespouštěl z toho ani na chvíli oči. Pod sebou slyšel zarputilé škrábání a skřípání. Spencer šplhal vzhůru po šikmé stěně, plné výčnělků a prohlubní. Warren si klekl, podal mu ruku a pomohl mu přes okraj horní kamenné desky.

"Vidíte?" řekl a ukázal směrem ke světelnému odrazu. "Co to podle vás je?"

"Loď!" vydechl Spencer. "Další kosmická loď!"

Ta loď byla stará, opravdu stará. Byla pokrytá rží. Když člověk přešel rukou po plášti, začaly z něj odpadávat rezavé šupiny, které se snášely na kamenitý povrch planety jako vločky rudého sněhu.

Uzávěr byl zamčený, ale někdo nebo něco v něm prorazilo tak velký otvor, že se tudy, po celkem zachovalé rampě, dalo bez problémů vejít do lodě. Zem v okruhu několika yardů kolem uzávěru byla posetá úlomky rezavého kovu.

Opatrně se protáhli otvorem. Uvnitř byly stěny čisté a lesklé, bez jediného náznaku rezivění. Na podlahách a nábytku ležel prach. V něm byly vyšlapané stopy neznámých návštěvníků. Přízračné stopy s velkou patou a třemi dlouhými prsty. Podobaly se stopám nějakého obrovského ptáka nebo dinosaura.

Vedly trupem lodě dozadu do strojovny. Tam stála jen prázdná kostra. Motory byly pryč.

"Tak proto se dostali odtud," řekl Warren. "To je práce těch od smetiště. Vzali si tu motory a namontovali je k sobě na loď."

"Tomu nevěřím," namítl Clyne. "Jak mohli chápat -"

"Kdyby to nechápali," přerušil ho Warren stroze, "zůstali by tady."

"Museli to být oni," řekl Spencer. "Tahle loď tu stojí už dlouho, to vidíte podle rží. A byla zavřená, hermeticky, protože uvnitř žádná rez není. Ten otvor do uzávěru tam prorazili nedávno. Kvůli motorům, to je jasné."

"Ale to znamená," řekl Lang, "že vysypali svoje motory. Prostě je vyházeli jako smetí a místo nich použili motory z téhle lodě."

"Proč?" zeptal se Clyne. "Proč by to dělali?"

"Asi proto," řekl Spencer, "že si s těmi svými nevěděli rady."

"Jestli si neuměli poradit se svými motory, jak mohli dát do provozu tyhle?"

"Souhlasím," řekl Dyer. "Pro to nemáte vysvětlení."

"Ne, nemám," pokrčil Warren rameny. "Ale rád bych měl. Protože pak bychom měli vysvětlení my všichni."

"Co myslíte," zeptal se Spencer, "jak dlouho tady ta loď stojí? Za jak dlouho pláště zrezaví?"

"Těžko říct," odpověděl Clyne. "To závisí na použitém kovu. Každopádně se vsadím, že pro pláště kosmických lodí každá civilizace používá nejkvalitnější druh kovu, jaký má k dispozici."

"Tisíc let?" usoudil Warren.

"Opravdu nevím," řekl Clyne. "Možná tisíc, možná víc. Je tady spousta prachu. Za určitou dobu se všechny organické látky rozpadnou na prach. Jestli ty bytosti zůstaly tady, tak jsou tu pořád - ve formě prachu."

Warren se zamyslel. Řadil odhady a domněnky do časového sledu.

Před tisícem - nebo několika tisíci let na téhle planetě přistála kosmická loď a už nikdy nevzlétla.

Pak tu za tisíc - nebo za několik tisíc let přistála jiná loď a také by už nikdy nevzlétla, kdyby její posádka nedokázala najít řešení. Kdyby nevzala motory z téhle staré lodě a nenahradila jimi ty motory, se kterými sem přiletěla.

A pak tu za dalších pár let nebo měsíců nebo dní přistála výzkumná loď ze Země - a také se jí nepodařilo znovu odstartovat, protože ti, kdo s ní přiletěli, tady ztratili schopnost ovládat její motory.

Velitel se prudce obrátil a vyšel ven ze strojovny. Kráčel ve stopách vyšlapaných do prachu mezi strojovnou a zdemolovaným uzávěrem.

A právě tam, těsně u výstupu, narazil na Briggse. Briggs, který měl přinést z lodi provaz, tam seděl na podlaze a prstem neobratně čmáral do prachu.

"Briggsi," řekl Warren ostře. "Co to děláte?"

Briggs k němu zvedl nepřítomné, rozesmáté oči.

"Běž pryč," řekl.

A kreslil si dál.

X.

"Briggse to zkrátka vrátilo až do dětství," řekl doktor Spears. "Jeho vědomí je na úrovni ročního dítěte. Pravda, umí mluvit, což je asi jediný rozdíl mezi ním a dětmi toho věku. Ale má značně omezený slovník a to, co říká, jsou nesmysly."

"A schopnost učení?" zeptal se Warren.

"Kdopak ví..."

"Spencer ho prohlížel, ne? Co zjistil?"

"Spencer toho tak zjistí," zamručel doktor Spears. "Podle něj došlo k totální ztrátě paměti."

"Dá se s tím něco dělat?"

"Sledovat ho. Dávat pozor, aby se nezranil. Časem ho můžeme začít učit. Snad. Snad se z toho dostane sám. Kdoví. Něco se mu stalo. A já vám teď sotva řeknu, co to bylo. Nemám tady tolik přístrojů, abych diagnostikoval změny v jeho mozku - a žádné vnější zranění jsem nenašel."

"Vůbec žádné?"

"Ani škrábnutí," odpověděl doktor. "Není zraněný. Tedy ne fyzicky. Zasáhlo mu to vědomí - a možná, že ne vědomí, možná jen paměť."

"Amnézie?"

"Ne, amnézie ne. To by chápal, že něco neví, že si na něco nevzpomíná. Byl by podrážděný a zmatený. A Briggs není ani podrážděný, ani zmatený. Zdá se být šťastný."

"Postaráte se o něj, doktore? Dohlédnete na něj?"

Doktor něco zamručel, pak vstal a odešel.

"Jestli tam dole potkáte Bata Earse," zavolal za ním Warren, "řekněte mu, ať sem přijde."

Doktor beze slova pokračoval v cestě po schodech.

Warren si sedl a zadíval se do stěny.

Propuklo to nejdřív u Maca a lidí z jeho týmu. Všichni zapomněli, jak se obsluhují stroje. To byl první náznak, první zjevná stopa dějů a změn, které musely probíhat už dlouho před tím, než si Mac uvědomil, že neví co s motorem. Výzkumný tým určitě ztrácel schopnosti a znalosti od samého začátku. Jak jinak si vysvětlit jejich marnou snahu tam na smetišti? Za normálních okolností by z toho skladu a z těch součástek vyždímali přinejmenším základní informace. Jistě, pár informací snad získali. Snad. A co s nimi dokázali? Za normálních okolností by to byl převratný objev.

Ze schodiště se ozvaly kroky. Ale na to, aby přicházel Bat Ears, bylo ještě brzy.

Do dveří vstoupil Spencer.

Spencer klesl na nejbližší volnou židli. Seděl tam, svíral a rozevíral pěsti, očima plnýma bezmocného vzteku bloudil po podlaze.

"No?" zeptal se Warren. "Něco nového?"

"Briggs byl ve věži," řekl Spencer. "Podle všeho se vrátil s provazem - a když nás nenašel, tak se vyšplhal nahoru, přivázal provaz k té desce, slezl dolů a pak stáhl desku z věže. Ta deska tam leží na zemi a je pořád ještě omotaná lanem."

Warren přikývl. "Tomu bych věřil. Nebyla těžká. Určitě by ji dokázal stáhnout dolů."

"V té věži něco je."

"Vy jste se díval?"

"Po tom, co se stalo Briggsovi? Nejsem blázen. A nikomu nedovolím, aby tam chodil. Nemůžeme se potloukat kolem věží, dokud si neujasníme pár faktů."

"Co si tu ještě chcete ujasňovat?"

"Nejsem si jistý," řekl Spencer. "Mám jen takový nápad. "Co když si to bere naši paměť?"

"Možná to bylo ze strachu," řekl Warren. "Něco v té věži ho tak vyděsilo, že..."

Spencer zakroutil hlavou. "Nic ho nevyděsilo. Je absolutně klidný. Leze jako slimák, vesele si hraje s prsty a žvatlá nesmysly. Jako batole."

"Na tom žvatlání by mohlo něco být. Ať ho někdo sleduje. I nesmysl vám někdy..."

"To je zbytečné. V jeho paměti nezůstalo nic. Ani to, co mu ji vzalo."

"Máte nějaký plán?"

"Dostat se do věže," řekl Spencer. "Zjistit, co tam je. Musí být způsob, jak to vyřídit a zmizet."

"Vám se nezdá," utrousil Warren, "že i tak je tu dost problémů?"

"Mám takové tušení."

"Tušení? To slyším poprvé. Odkdy páni vědci používají místo faktů předtuchu?"

Spencer si dlaní otřel tvář.

"Nevím. Nevím, co se mnou je, Warren. Nikdy jsem na tušení moc nedal. Ty ztracené poznatky... Asi je vystřídala předtucha."

"Tak už připouštíte ztrátu informací?"

"Ovšem," řekl Spencer. "Měl jste pravdu. To smetiště, ta práce, kterou jsme tam odvedli..."

"A teď máte tušení."

"Je to šílenství," řekl Spencer. "Aspoň to vypadá jako šílenství. Ale naše paměť, ztracené informace a schopnosti, to všechno musí někam odcházet. Možná, že do té věže. Co kdyby tam něco bylo a vstřebávalo ty informace? Když se tam zkusíme dostat a vzít si je zpátky-"

Podíval se tázavě na Warrena. "Myslíte, že mi přeskočilo?"

Warren zakroutil hlavou. "Ne. To ne. Jen se chytáte stébel."

Spencer se těžce zdvihl ze židle. "Udělám, co půjde. Promluví s ostatními. Zkusíme něco vymyslet."

Warren počkal, až Spencer odejde, a pak navázal spojení se strojovnou.

V mikrofonu zapraskal Macův hlas.

"Tak co, Macu?"

"Bída," odpověděl Mac. "Sedíme tu a koukáme na stroje. Pomalu začínáme šilhat. A blbnout."

"Už toho nechte, Macu."

"Dalo by se to zkusit, ale mám strach, že něco rozflákáme."

"Na nic nesahejte," přikázal mu Warren zděšeně. "Vůbec na nic. Bůhví, co by se mohlo stát."

"Jenom tu sedíme," řekl Mac. "Sedíme a zíráme a zkoušíme si vzpomenout."

Hrůza, blesklo Warrenovi hlavou.

Je to hrůza.

Tam dole sedí muži, kteří uměli zacházet s motory snad všech kosmických lodí. Muži, kteří ve strojojnách prožili spoustu dlouhých, osamělých let. A teď tam sedí a dívají se na motory a nevědí, jak je nastartovat.

Warren vstal od stolu a vykročil směrem ke schodišti.

Dole v kuchyni našel Bata Earse.

Bat Ears ležel na podlaze pod křeslem a spal. Vzduch v místnosti byl prosáklý zápachem alkoholu. Na stolku stála nedopitá láhev.

Warren do Bata Earse jemně strčil špičkou boty. Kuchař se neprobudil. Jen rozmrzele zaúpěl a spal dál.

Warren zdvihl ze stolku láhev. Přidržel ji proti světlu. Vážně, pomyslel si, opravdu slušné pití.

Ochutnal. Pak hodil prázdnou láhev na stěnu. Úlomky plastiskla se rozprskly po místnosti. Nevyhnuly se ani hlavě Bata Earse.

Bat Ears mávl rukou, jako kdyby odháněl mouchu. Pak se opět ponořil do hlubokého, klidného spánku. Opilecký úsměv na tvářích svědčil o tom, že z téhle paměti není co brát.

XI.

Vrátili desku na věž, potom nad zakrytou věží sestavili stojan s kladkou, znovu desku odsunuli a spustili po kladce dovnitř automat. S ním pořídili sadu záběrů.

Ve věži opravdu něco bylo.

Probírali snímky rozházené po jídelním stole a snažili se pochopit, co vlastně vidí.

Vypadalo to jako vodní meloun nebo vejce postavené na špičku naklepnutou tak, aby stálo rovně. Bylo to porostlé jemnou srstí, na fotografiích rozostřenou - snad proto, že se chvěla. Směrem k dolní části vajíčka se soustřeďovalo potrubí a ještě cosi, co by se dalo nazvat vinutím nebo elektrickým vedením, kdyby to nebylo tak vzdálené od vinutí a elektrického vedení v lidském slova smyslu.

Provedli ještě další testy, spustili do věže další přístroje. Mohli konstatovat, že vejce je živé a svými funkcemi odpovídá úrovni teplokrevných organismů, i když kapalina v jeho žilách bezesporu nemá s krví nic společného. Bylo měkké, nechráněné ulitou, ani skořápkou. Pulsovalo a vibrovalo. Nikdo z týmu ale nedokázal určit, o jaký druh vibrací tu jde. Krátká jemná srst byla v neustálém pohybu.

Vytáhli kamennou desku zase zpátky na vrcholek věže. Stojan s kladkou nechali zatím stát.

"Ano, ten organismus je živý, to nepopírám," řekl biolog Howard. "Ale nejsem si jistý, že se jedná o zvíře. Ty dráty a trubky mu vedou přímo do těla, jako by - aspoň mám ten pocit - jako by byly jeho součástí. Podívejte. Co tomu říkáte? Ty výčnělky - nejsou to konektory pro další vedení?"

"Bylo by to logické," řekl Spencer. "Mohlo by jít o kombinaci stroje a zvířete. Proč ne? Vezměte si nás. Obvykle je zbytečné se na nějaký stroj takhle vázat. Je výhodnější uchovat si autonomii. A identitu. Ale z čistě ekonomického hlediska se v určitých případech takové spojení stroje s člověkem do jediného organismu zdá být nesmírně účelné."

"Jistě," řekl Dyer.

"A ostatní věže?" zeptal se Ellis.

"Možná jsou propojené," usoudil Spencer. "A zřejmě na stejném principu. Všechny osm věží by teoreticky mohlo být jedním komplexním organismem."

"Teoreticky ano," řekl Ellis. "Ale dokud nevíme, co je v těch ostatních..."

"Můžeme to zjistit," odpověděl Howard.

"Ne, nemůžeme," namítl Spencer. "Víc nemůžeme riskovat. Rozhodně ne. Mac se svým týmem si ty věže jen tak prohlížel - a když se vrátil, neuměl nastartovat motory. Ne, tam nesmíme zůstat ani o minutu déle, než je nutné. Bez toho jsme možná už ztratili víc, než si myslíme."

"Podle vás," řekl Clyne, "se ta ztráta paměti neprojeví hned? Takže my teď vlastně nevíme, co ještě víme a co už ne?"

Spencer přikývl. "Tak se to stalo Macovi. Celý jeho tým by ještě minutu před startem přísahal, že motory nastartovat umí. Pokládali to za samozřejmost - jako my pokládáme za samozřejmost naše znalosti. Jejich ztrátu si uvědomíme až ve chvíli, kdy je budeme chtít použít."

"Ale to je něco příšerného," řekl Howard.

"Mám dojem," řekl náhle spojový technik Lang, "že to bude nějaký druh komunikačního systému."

"Přirozeně. Nic jiného bych od vás nečekal."

"Co ty dráty?"

"A co ty trubky?" zeptal se Howard.

"Myslím," přerušil je Spencer, "že trubky přivádějí potravu."

"Z nějaké zásobárny," řekl Clyne. "Z potravinového tanku v podzemí."

"Snad z kořenů," poznamenal Howard. "Proč v tom pořádku vidíte něco umělého? Co když to jsou místní domorodci?"

"Nejsou," řekl Ellis. "To by ty věže museli stavět oni. A to je nesmysl. Někdo nebo něco jim je postavilo, jako si farmář staví stodolu pro dobytek. Určitě. Já souhlasím s Clynem."

V tu chvíli se poprvé ozval Warren. "Proč myslíte, že to je komunikační systém?"

Lang pokrčil rameny. "Kvůli těm drátům. A výčnolkům. Vypadá to jako zařízení pro komunikaci."

"Ano," přikývl Spencer. "Ale pak by to byl stroj, který informace hltá, místo aby je předával a rozšiřoval."

"Jak vás to napadlo?" zarazil se Lang. "To by nebyla žádná komunikace."

"Mě napadlo," řekl Spencer, "že nám něco vykrádá mozky. Bere si to naši schopnost ovládat stroje, naše znalosti a zkušenosti. Nerad bych zase probíral tu frašku na smetišti, ale..."

"To není možné," řekl Dyer.

"Proč?" zeptal se Clyne.

"To je přece šílenství."

"Není to šílenější," odpověděl Spencer, "než spousta jiných věcí, které jsme tu našli. Kdyby to vejce bylo sběračem poznatků -"

"Co by tu sbíralo? Jaké poznatky?" protestoval Dyer. "Z té rezavé lodě, co tady uvízla před tisíci lety? Z té lodě, co po ní zbylo smetiště? Od nás? A kdy sem přiletí další náklad poznatků? Nezdá se vám to čekání moc dlouhé? A neúměrné výsledkům? Tři lodě. Stejně tak tu nemuselo přistát nic. To je absurdní."

"Kdo říká, že by mělo sbírat poznatky jen odsud? Vždyť i na Zemi se zapomíná, ne?"

"Probaha!" vydechl Clyne, ale Spencer ho ignoroval.

"Představte si, že máte nastražit informační past, aby fungovala co nejdelší dobu. Kam byste ji dali? Na planetu, která se hemží zvědavými tvory, co by vaši past mohli najít a zničit nebo zneužít ve svůj prospěch? Nebo ji dáte na druhořadou, neobydlenou, zapadlou planetu, která ještě miliardu let nebude nikomu stát za pozornost?"

"No jistě, že bych ji dal sem," řekl Warren.

"Uvažujte se mnou," pokračoval Spencer. "Nějaká civilizace má v úmyslu zachytit poznatky z celé Galaxie. A tak vyslídí pár malých, nevýznamných planet a nalíčí tam svoje pasti. Tak může pokrýt celý prostor s minimálním rizikem odhalení."

"Myslíte, že jsme takovou past našli tady?" zeptal se Clyne.

"To netvrdím," řekl Spencer. "Je to jen hypotéza. Nápad. Mluvím o něm, protože mě zajímají vaše názory."

"No, vzdálenost, která -"

"Počkejte," řekl Spencer. "Máme co dělat s telepatickým strojem, napojeným na záznamové zařízení. A doba přenosu myšlenkových vln se vzdáleností prakticky nespojuje."

"O co ty domněnky opíráte, kromě spekulací?" zeptal se Warren.

"O nic. Snad po mně nechcete důkaz? To bych to vejce musel vidět zblízka. Musel bych riskovat, že mi to vygumuje paměť dřív, než něco zjistím. A mozek bez paměti nemůže ani rozhodovat, ani dedukovat - je k ničemu."

"Takže budeme zase hádat," řekl Warren.

"Znáte nějakou lepší metodu?"

"Ne," zakroutil Warren hlavou, "myslím, že ne."

XII.

Dyer si oblékl skafandr a upoutal k němu lano, které viselo nad věží na stojanu s kladkou. Vzal si pár kabelů, upravených tak, aby se daly připojit k výčnolkům. Na kabelech byly napojené i měřicí přístroje. Ty by snad mohly varovat ostatní - kdyby něco.

Dyer se vyšplhal po věži nahoru a pak se nechal spustit dovnitř. Vzápětí přestal mluvit. Rychle ho vytáhli ven.

Když uvolnili a odklopili přilbu skafandru, Dyer uslintaně, tupě zavrnl.

Doktor ho s trpkým úsměvem odvedl na ošetřovnu.

Clyne a Pollard po několika hodinách práce dali dohromady novou přilbu. Místo hledí použili kryt s vestavěnou televizní kamerou. Biolog Howard se nasoukal do skafandru a pak se spustil do věže.

Zůstal v ní necelou minutu. Když ho vytáhli ven, křičel a vřeštěl jako dítě. Ellis ho odvedl za doktorem

a Dyerem. Howard cestou svíral pěsti a mezi návaly breku zmateně blábolil.

Pollard vytrhal ze skafandru televizní jednotku. Náhle byl plný odhodlání spustit se do věže v olověné přilbě. To už Warren definitivně ztratil trpělivost.

"Ještě to párkrát zkusíte," řekl jim, "a nikdo z vás nebude při smyslech."

"Teď by to mělo vyjít," prohlásil Clyne. "Určitě dostali Howarda přes televizní přívody."

"A jestli ne?"

"Musíme to zkusit."

"Ne, dokud vám neřeknu."

Pollard vzal do ruky olověnou přilbu.

"Tak dost," řekl Warren. "Nikam nepůjdete."

"Jdu na věž," řekl Pollard rezolutně.

Warren udělal jen jeden dlouhý rychlý krok. Jeho pěst vylétla bez varování kupředu. Zasáhla Pollardovu čelist jako blesk. Pollard se okamžitě skácel na zem.

Warren se otočil k ostatním. "Jestli máte námítky, můžeme diskutovat dál - stejným způsobem."

Nikdo už nechtěl diskutovat. Z jejich očí vyzařovala znechucenost a únava.

"Jste rozrušený, Warren," řekl Spencer. "Snad ani nevíte, co děláte."

"Vím zatraceně dobře, co dělám," odsekl Warren. "Vím, že musí existovat způsob, jak se dostat dovnitř a vzít si, co nám patří. Ale to, co děláte vy, to je absolutní nesmysl."

"Vy znáte lepší řešení?" zeptal se Ellis hořce.

"Ne, neznám," řekl Warren. "Zatím ne."

"A co podle vás máme dělat?" vybuchl Ellis. "Sedět s rukama v klíně?"
"Chovat se jako dospělí muži," řekl Warren, "ne jako parta kluků, která se chystá sousedovi na hrušky."

Stál a díval se jim do tváří. Nikdo z nich neřekl ani slovo.

"Mám na krku tři batolata," procedil Warren mezi zuby. "O další nestojím."

Vykročil po svahu směrem k lodi.

XIII.

Nebylo pochyb, že to vejce, uhnížděné ve věži, vysává jejich paměť. I když o nápadech a myšlenkách nemluvili nahlas, všichni tušili, že každý myslí na to, jak by svou paměť dostal zpátky - a jak by odčerpal ještě i další poznání, skryté kdesi v útrobách věže.

Warren seděl za psacím stolem. Rukama si podpíral bradu. Přemýšlel.

Možná by bylo lepší, kdyby je nechal pokračovat. Jenže oni zkoušeli jen různé varianty stejného přístupu. Ne, po dvou nezdarech měli sami chápat, že vybrali nesprávnou cestu, a měli zkusit něco jiného.

Podle Spencera tu ztrácejí znalosti, aniž by si jejich ztráty uvědomili. To je na celé situaci nejzákladnější. Oni pořád ještě vidí sami sebe jako vědce - a snad to vědci ještě jsou, i když ne tak schopní a zkušenější jako dřív.

Ano, v tom to všechno vězí. Tohle si zkrátka neuvědomují.

Warren věděl, že o nějakých sympatiích vůči němu teď nemůže být řeč, a ohlížel se na to zhruba stejně jako na jiné věci, které stály v cestě ven, pryč odtud. Zapomínání, blesko mu hlavou. Všude v Galaxii se zapomíná. Jsou pro to nejrozumnější vysvětlení, učené a promyšlené teorie. Ale opravdu víme, proč zapomínáme to, co jsme se naučili? Co když se všechny ty definice mýlí? Co když zapomínání nesouvisí s žádnými vrtochy mozkové tkáně, s žádnými psychickými zauzlenostmi, ale s obrovským množstvím informačních pastí, nastražených po celé Galaxii? Pastí, které nahlodávají a vysávají paměť všech rozumných tvorů v téhle části vesmíru?

Na Zemi člověk zapomíná pomalu, v průběhu řady roků. Snad proto, že informační past, pokrývající domovskou planetu lidí, je od Země dost vzdálená. Ale tady člověk zapomíná totálně a ze dne na den. Protože se dostal do bezprostředního kontaktu s pastí...

Zkoušel si představit akci, kterou sám pro sebe nazval Myšlenková past. Byla to úděsná, neuvěřitelná představa. Představa, jakou se mozek vzpíral uchopit. Nežetelné přízraky, které po zapadlých, bezvýznamných planetách rozprostřely síť informačních pastí.

Zapojovaly je do série a stavěly nad nimi věže, aby je chránily před nepřízní počasí a dalšími možnými problémy. Pak je uvedly do chodu, spojené se zásobníky živin, ukrytými hluboko pod povrchem. A pak zmizely.

Později - za tisíc, za deset tisíc let? - se vrátily pro informace nashromážděné v pastích. Tak jako lovec kožešin obchází svůj okruh pastí a rybář kontroluje své sítě a vrše.

Sklizeň, pomyslel si Warren. Nikdy nekončící, nepřetržitá sklizeň poznatků z téhle Galaxie.

Kdyby to byla pravda, co by to bylo za tvory? Kdo by slídl v mezihvězdném prostoru a vybíral z pastí poznatky druhých?

Pomyšlení na takovou rasu ve Warrenovi budilo nechuť a pohrdání.

Určitě se čas od času vracejí pro úlovky. Musí to tak dělat, jinak by jejich pasti neměly smysl. Ano, čas od času tady vybírají zachycené informace. To znamená, že existuje způsob jak odtud informace vybírat. A když je tu berou oni, proč by to nezvládl někdo jiný?

Dostat se dovnitř do věže a mít šanci, abych zjistil, jak se věci mají. Možná, že by to vůbec nebyl problém. Jen mít šanci se aspoň rozhlédnout. Ale ne. Kdybych to udělal, přišel bych o paměť a skončil jako nemyslicí batole. V momentě, kdy se člověk octne uvnitř, mu to vejce schlamstne mozek a vypláchne ho tak dokonale, že už pak nikdo neví, proč, odkud, ani kam se vlastně dostal.

Vtip je v tom jak vrazit dovnitř a zůstat při smyslech, jak se tam dostat a pořádku vědět, co dělám.

Spencer a ti ostatní se pokoušeli mozek chránit, ale žádný z jejich krytů nefungoval. Snad by to nějak vyřešili, metodou pokusu a omylu. Jenže to by znamenalo ztrátu dalších mužů. Nebo všech. A posádka složená ze samých ubrečených, přerostlých nemluvňat...

Ne, musí být jiná cesta.

Když se něco nedá chránit, co se s tím dá dělat?

Problém komunikace, říkal nedávno Lang. Co kdyby Lang měl pravdu a vejce fungovalo na komunikačních principech? Jak se člověk může chránit před komunikací? A když se před komunikací nedá chránit, co se s tím dá dělat?

Ovšem, jedna odpověď se nabízí - šum.

Ale jak by se tu dal využít? A jaký šum? Warren seděl a čekal, kdy za ním někdo přijde. Čekal už dlouho. A marně.

Cítí se uražen, pomyslel si. Trucují někde v koutě. Tichá hrozba...

Čert je vem.

Seděl u stolu a zkoušel něco vymyslet. Marně. Místo nápadů a odpovědí se mu v hlavě roztáčel absurdní kolotoč nových a nových otázek.

Na schodišti se ozvaly kroky. Nepravidelné a vratké. Tak nepravidelné a vratké, že mohly patřit jen jedinému člověku.

Bat Ears přicházel na kus řeči. Ve svém obvyklém rozpoložení.

Warren čekal. Poslouchal, jak se těžké, vrávoravé kroky blíží po schodech nahoru. Bat Ears dorazil až do dveří. Statečně se kymácel na prahu, oběma rukama svíral zárubně a - jak se zdálo - vítězil v boji s rozbouranou podlahou. Po chvíli váhání si Bat Ears dodal odvahy a zamířil ke křeslu. Neminul ho. Vytvořil si nad ním velice slibnou pozici a ostražitě se spustil mezi opěradla. Pak zvedl k Warrenovi oči rozzářené vítězoslavným úsměvem.

"A je to," řekl.

"Jsi opilý," zavrčel znechuceně Warren.

"Jo, pil jsem. A je to smutný, abys věděl, že člověk musí pít sám. Tady..."

Zasunul prsty do kapsy a vyprostil z ní láhev. Tu pak slavnostně postavil na stůl.

"Tadyhle ji mám," řekl. "Poď ji dotáhnout se mnou."

Warren vytřeštil oči na láhev. Uprostřed zauzlených myšlenek mu explodoval nápad.

"Ne, to by nešlo."

"Co zas? Co by nešlo? Až bude prázdná, tak se najde nová."

"Bate Earsi..." řekl Warren.

"Co chceš?" zeptal se Bat Ears. "To jsem neviděl, aby -"

"Kolik toho ještě máš?"

"Kolik čeho, Iro?"

"Pití. Kolik sis toho ještě ulil?"

"Dost. Vždycky si nechávám re... re..."

"Rezervu?"

"Jo, přesně to," řekl Bat Ears. "To je přesně to slovo. Já si vždycky spočítám, kolik potřebuju a pak ještě přidám rezervu pro případ ztroskotání a tak."

Warren vzal do ruky láhev. Otevřel ji. Zátku nechal spadnout na podlahu.

"Bate Earsi," řekl, "běž pro další lahvinku."

Bat Ears udiveně zamrkal. "Teď hned, Iro? Myslíš teď hned?"

"Okamžitě," řekl Warren. "A cestou se zastav u Spencera a vyřiď mu, že chci, aby sem přišel. Co nejdřív."

Bat Ears vyvrávoral ven z křesla. Díval se na Warrena s upřímným obdivem. "Co plánuješ, Iro?" zeptal se.

"Pořádnou opici," řekl Warren. "Opiju se tak, že to vejde do dějin průzkumných letů."

XIV.

"To nemůžete, člověče," protestoval Spencer. "Nebudete mít šanci."
Warren se opřel rukou o věž. Musel se chránit proti ztrátě rovnováhy. Ta zatracená planeta se poslední dobou točila nějak rychleji...
"Bate Earsi!" vykřikl.
"Jo, Iro."
"Zastržel - škyt - každého, kdo mě zkusí zastavit."
"Spolehni se, Iro," ubezpečil ho Bat Ears.
"Takhle tam přece nemůžete jít," řekl Spencer zoufale. "Vždyť nemáte ani skafandr."
"Zkousím novou tak... tak..."
"Taktiku?" napověděl Bat Ears.
"To je to," řekl Warren. "Díky, Bate Earsi. To je přesně to, co dělám."
"Určitou šanci má," řekl Lang. "My jsme používali vnější kryty a neuspěli jsme. On zvolil novou metodu. Jeho vědomí je zastřené alkoholem. Snad by mohl mít šanci."
"Ve stavu, v jakém je," řekl Spencer, "ty dráty beztak nezapojí."
Warren se otřásl. "Žvhaníš."
Stál a obezřetně si je prohlížel. Zatímco před chvílí je viděl třikrát, teď najednou viděl každého z nich jen dvakrát.
"Bate Earsi."
"Jo, Iro."
"Musím se napít. Už to nějak vyprchává."
Bat Ears vytáhl z kapsy láhev a podal ji Warrenovi. Byla plná zhruba do poloviny. Warren ji zvedl k ústům a pil, až mu přeskakoval ohryzek v krku. Pil, dokud láhev nebyla prázdná. Pak ji upustil na zem. Rozhlédl se. Viděl je zas trojmo. Tak to bylo správné.
Obrátil se čelem k věži.
"A teď," řekl, "když mě pánvé omlu-"
Ellis a Clyne zatáhli za lano a Warren se vznesl do vzduchu.
"Hej vy tam!" zařval. "Co to děláááá?"
Zapomněl na kladku i stojan postavený nad věží.
Kopal nohama a mával rukama, snažil se držet rovnováhu. Pod sebou měl černou dutinu věže s legračním světlem na dně.
Kladka zaskřípala a Warren začal klesat. Byl uvnitř věže.
A viděl tu věc na dně. Útrpně zaškytal, když se kolem ní spouštěl dolů. Řekl, aby se hnula kousek stranou. Nehnula se ani o centimetr. Měl pocit, že mu něco trhá hlavu a nemůže ji utrhnout.
"Warrene," ozvalo se ve sluchátkách. "Warrene, jste v pořádku? Jste v pořádku? Mluvte na nás."
"A sem," řekl. "Jsem vporždku. Co byste rhádi?"
Nechali ho tam. Stál před tou legrační věcí, která pulsovala na dně propasti. Něco se mu dobývalo do mozku a on se hlasitě smál bublavým, opileckým smíchem.
"Čucháš mi vlasy," řekl. "To lehchtá."
"Warrene," ozval se hlas ve sluchátkách. "Kabely. Kabely. Mluvili jsme o kabelech. Vzpomínáte?"
"Owšem," řekl. "Kabely."
Ta věc... že si nedá pokoj? A má knoflíky. To by byla bezvadná věc pro připojení kabelů.
Kabelů? Co to, sakra, jsou kabely?
"Máte je na opasku," radila mu sluchátka. "Ty kabely jsou na opasku."
Přejel rukou po opasku a našel kabely. Zatahal za ně. Proklouzly mezi prsty. Musel se posadit, aby tu havěť sesbíral. Hrozná práce. Jak se mohly tak zašmodrchat? Neměly ani hlavu, ani patu. A vůbec byly k ničemu. Na co je vlastně potřeboval?
Potřeboval se napít - ještě trochu napít.

Začal si broukat: "Jsem rozvrza-ná georgijská hrč-ka, z který se zcvok-ne každé inženýr."

Pak se obrátil na pulsující vejce: "Heale, kamarhá-de, uděláš mi radost, když si dáš se mnou drhink."

"Kamarád se s vámi nemůže napít, dokud mu nezapojíte kabely. Bez kabelů nic neslyší," napovídala Warrenovi sluchátka. "Nebude s vámi mluvit, dokud ty kabely nezapojíte. Rozuměl jste, Warren? Musíte zapojit kabely. Nebo vás kamarád neuslyší."

"Heale, to není jen tak," řekl Warren. "To je hrozná práce."

Snažil se ty kabely nějak zapojit. A uklidňoval kamaráda. Říkal, že kamarádi mají strpení a nevrtí se, že on udělá, co může. Hulákal na Bata Earse, aby si pospíšil s novou lahvičkou. A do toho všeho zpíval pořád stejnou, čím dál přisprostlejší odrhovačku. Měl dojem, že havěť už je zapojená, ale hlas ve sluchátkách tvrdil, že to je špatně, že to musí zkusit znovu. Tak zkoušel promíchat pavoukovi nožičky - a zas to bylo špatně. Zamíchal je na druhou stranu, míchal je a míchal, dokud se ve sluchátkách neozvalo: "Fajn! Už něco máme!"

A pak ho vytáhli ven. Dřív, než si stačil s kamarádem připít.

XV .

Doklopýtal po schodech nahoru, úspěšně zdolal cestu kolem stolu a bezmocně se svalil do křesla. Někdo mu nasadil na hlavu nějakou plechovou misku a dva nebo tři chlápci do ní mlátili kladivem. A ještě mu nacpali do zubů vlněnou pokrývku, jako by jim nestačilo, že i tak umře žízni.

Na schodech se ozvaly kroky. Warren doufal, že to je Bat Ears, protože Bat Ears by věděl co a jak.

Ale ve dveřích stál Spencer.

"Jak je vám?" zeptal se.

"Hrozně," zasténal Warren.

"Vy jste to zvládl!"

"Co? Tu věž?"

"Zapojil jste kabely," řekl Spencer. "A z nich teď proudí informace. Lang to dostal na záznam. Střídáme se u toho. Těch informací je tolik, že nám jde hlava kolem."

"Informací?"

"Ano. Poznatků z informační pasti. Bude trvat roky, než je vytrídíme a zpracujeme. Jsou to vesměs útržky a zlomky, ale my už je dáme dohromady."

"A naše informace?"

"Málo. Většinou máme cizí."

"Něco o motorech?"

Spencer zaváhal. "Ne. O našich motorech ne. To je -"

"Co?"

"Máme informace o smetišti. Byl to motor. Pollard si ho vzal na starost. Při montáži mu teď pomáhá Mac se svou posádkou."

"Bude fungovat?"

"Bude lepší, než byl náš. Ale musíme upravit naše trysky a ještě pár maličkostí."

"A pak musíme -"

Spencer přikývl. "Musíme dát pryč naše motory."

Warren se tomu neubráníl. Neubráníl by se tomu, ani kdyby ho to stálo milión dolarů. Opřel si ruce o stůl a zabořil do nich obličej. A rozesmál se. Trhaným, hlasitým, chraplavým smíchem.

Pak zvedl hlavu a protřel si uslzené oči.

"Nechápu -" zadíval se na něj Spencer dotčeně.

"Další smetiště," řekl Warren. "Proboha! Další smetiště!"

"To není k smíchu, Warren. To tam, to je otřesné. Ta masa informací, o jakých se nám ani nesnilo. Vždyť se nám do mozku valí poznatky nastřádané za spoustu let, za tisíce let. Za celou dobu, která uplynula od poslední kontroly pastí."

"A nebylo by lepší počkat," řekl Warren, "až dostaneme informace o našich motorech? Já se vsadím, že to bude brzy. Přišly tam, nebo se vsákly, nebo jak to nazvat - prostě tam nejsou tak dlouho. Měly by jít ven mezi prvními, ne? Když chvíli počkáme, dostaneme je zpátky a ušetříme si tu výměnu motorů."

Spencer zakroutil hlavou. "Ne. Lang to propočítával. Nezdá se, že by v tom proudu informací byla nějaká posloupnost nebo řád. Takové čekání by se mohlo protáhnout na dlouhou, dlouhou dobu. Nemáme nejmenší představu o tom, jak dlouho budou informace proudit ven z pasti. Lang myslí, že by to mohlo trvat i několik roků. Ale to není podstatné. Teď musíme co nejrychleji odtud. Bohužel."

"Proč? Co je to s vámi, Spencere?"

"Já nevím."

"Z něčeho máte strach. Něčeho se bojíte."

Spencer se naklonil nad stůl.

"Warrene, v té věci, tam nejsou jen poznatky. My ji monitorujeme a cítíme to. Cítíme-"

"Nechte mě hádat," zavrčel Warren. "Cítíte vliv cizí osobnosti?"

Spencerův obličej se ztratil pod sklíčenou, bezradnou grimasou.

"A pořád ještě monitorujete?!" vybuchl Warren. "Blázni! Okamžitě to celé vypněte! Zmizíme odtud."

"To není tak jednoduché. Vy nic nechápete? Nemůžeme si prostě zmizet! Nemáme právo. Jsme -"

"Já vím," řekl Warren. "Jste vědci. A zatracení blázni."

"Ale ta věž má v sobě informace -"

"Vypnout!"

"Ne," trval Spencer na svém. "To nejde. To nesmíme."

"Varuju vás," řekl Warren vztekle. "Když vám to naroubuje cizí vědomí, bez milosti vás všechny postřílím."

"Nemáte rozum," odsekl Spencer a nasupeně vyrazil ven ze dveří.

Warren zůstal sedět v křesle. Poslouchal, jak se po schodech vzdalují Spencerovy kroky.

Teď už mu bylo všechno jasné.

Teď už věděl, co znamenají stopy chvatného, překotného útěku tam na smetišti, balíky nedotčených zásob, náradí odhozené v místech, kde ho ta cizí posádka naposledy použila.

Schodištěm se rozlehly těžké kroky Bata Earse. Lodní kuchař vlekl nahoru dva šálky a obrovitou konvici, plnou kávy.

Postavil před Warrena oba šálky, nalil do nich kávu a pak bouchl konvicí o stůl.

"Iro," řekl, "to byl černej den pro svět, když jsi nechal pití."

"Jakto?" zeptal se Warren.

"Protože nikdo jinej nikdy neměl a nebude mít lepší vopici než ty."

Seděli tiše nad psacím stolem a usrkávali doušky horké černé kávy.

První promluvil Bat Ears. "Víš, stejně se mi to nezamlouvá," řekl.

"Mně taky ne," souhlasil Warren.

"Máme za sebou jen půlku cesty," dodal Bat Ears.

"Ne, tady končíme," řekl Warren. "Jestli nám vyjde start, míříme hned zpátky na Zemi."

Usrkli ještě pár doušků.

Potom se Warren zeptal: "Co myslíš, Bate Earsi, kolik jich máme na svojí straně?"

"No tak to jsem já, ty," řekl Bat Ears, "a Mac a čtyři inženýři. To je sedm."

"Osm," řekl Warren. "Zapomněl jsi počítat doktora. Ten taky nebyl u toho jejich monitorování."

"S doktorem se tak ani tak nedá počítat."

"Pistoli snad v ruce udrží, ne?"

Když Bat Ears odešel, Warren si poposedl v křesle a na chvíli se zaposlouchal do zvuků ze strojovny, kde Macův tým rozebíral motory. Mělo by to vyjít, pomyslel si Warren. Ale pak nás čeká dlouhá cesta domů. Zatraceně dlouhá. Vstal, připravil si zbraň a šel se podívat, jaká je situace.

přeložil Mirek Valina